

TẢO HÔN, xác định bằng việc lấy vợ, lấy chồng khi một bên hoặc cả hai bên chưa đủ tuổi kết hôn. Tuổi kết hôn theo quy định của Luật Hôn nhân và Gia đình Việt Nam là nam từ đủ 20 tuổi trở lên và nữ từ đủ 18 tuổi trở lên (Điều 3 Luật Hôn nhân và Gia đình 2014).

Theo kết quả nghiên cứu của UNICEF từ dữ liệu đại diện của hơn 100 quốc gia cho thấy hiện nay trên thế giới tình trạng tảo hôn giảm đáng kể trong một thập niên vừa qua, tuy nhiên vấn đề tảo hôn vẫn tồn tại và sẽ có hơn 150 triệu trẻ em gái có thể kết hôn trước tuổi 18 tính đến năm 2030 (UNICEF, 2018). Ở Việt Nam, tình trạng tảo hôn vẫn còn phổ biến ở một số dân tộc thiểu số và miền núi. Năm 2014, cứ 10 phụ nữ trong độ tuổi 20 - 24 thì có 1 phụ nữ kết hôn hoặc sống chung như vợ như chồng dưới 18 tuổi. Hiện nay, tỉ lệ kết hôn ở độ tuổi trẻ em chưa giảm nhiều (UNICEF và UNFPA, 2018).

Có nhiều nguyên nhân của tình trạng tảo hôn ở Việt Nam như tình trạng bất bình đẳng giới, tình trạng kinh tế gia đình, tập quán, hủ tục, mang thai vị thành niên, nhận thức kém của cha mẹ cũng như những ảnh hưởng từ mạng internet, pháp luật chưa được thực hiện nghiêm minh cũng như một số khung pháp lý không có hiệu quả với một số dạng tảo hôn. Sự phân biệt, đối xử bất bình đẳng giữa nam giới với phụ nữ và trẻ em gái đã tác động tiêu cực đến kết quả giáo dục, khả năng tiếp cận các dịch vụ chăm sóc sức khỏe tình dục và sinh sản, quyền ra quyết định và quyền kiểm soát

nguồn lực của trẻ em gái, từ đó góp phần gia tăng tình trạng tảo hôn (UNICEF và UNFPA, 2018). Về mặt kinh tế, cha mẹ trong các gia đình dân tộc thiểu số thúc đẩy con cái kết hôn sớm với mục đích có thêm lao động tham gia các hoạt động kinh tế nhằm đảm bảo sinh kế cho gia đình. Về mặt phong tục tập quán, phân tích dưới góc độ nhân chủng học, một số quan niệm, tập quán và thói quen có hại khiến trẻ em gái dân tộc thiểu số sợ sống cô đơn và lo lắng về việc ít có cơ hội kết hôn khi tuổi đời tăng lên, vì vậy là một nguyên nhân thúc đẩy tình trạng kết hôn sớm ở trẻ em gái (iSEE, 2019; UN WOMEN và Ủy ban dân tộc, 2018). Ngoài ra, mang thai ở tuổi chưa thành niên cũng khiến tỉ lệ tảo hôn ở trẻ chưa thành niên tăng lên. Sự thiếu quan tâm, giáo dục của cha mẹ và nhà trường cũng như tình trạng trẻ em không đến trường khi đang trong độ tuổi đi học cũng là nguyên nhân của tình trạng tảo hôn.

Tảo hôn mang lại hậu quả tức thời và hậu quả kéo dài suốt cuộc đời đối với trẻ chưa thành niên, đặc biệt là trẻ em gái. Trẻ em gái ít có cơ hội đến trường hơn, có nguy cơ bị người chồng lạm dụng. Kết hôn sớm, mang thai và sinh con ở lứa tuổi chưa thành niên ảnh hưởng lớn tới sức khỏe bà mẹ, sự phát triển của thai nhi và trẻ sơ sinh (UNICEF, 2018; UN WOMEN, Irish Aid và Ủy ban dân tộc, 2020). Theo ước tính của Ngân hàng Thế giới, tình trạng tảo hôn sẽ khiến các quốc gia đang phát triển như Việt Nam phải gánh chịu hàng nghìn tỉ đô la chi phí liên quan đến tỉ lệ sinh cao và tăng trưởng dân số, chi phí y tế, giảm thu nhập và năng suất trên thị trường lao động (UNICEF và UNFPA, 2018).

Hiện nay, hành vi tảo hôn và tổ chức tảo hôn có thể bị xử phạt hành chính theo quy định tại Điều 58 Nghị định số 82/2020/NĐ-CP hoặc bị xử lý hình sự theo quy định tại Điều 183 Bộ Luật hình sự năm 2015 (sửa đổi, bổ sung năm 2017). Mặc dù tảo hôn là hành vi bị nghiêm cấm theo luật định nhưng tập tục này vẫn tồn tại bởi sự khác biệt trong nhận thức giữa cán bộ thực thi pháp luật, người dân của cộng đồng địa phương. Đây là lý

do khiến khung pháp lý về tảo hôn chưa được áp dụng một cách thống nhất và hiệu quả. Bên cạnh đó, Chính phủ cũng chưa thể kiểm soát tập tục sống chung như vợ như chồng khi chưa đến tuổi kết hôn và việc kết hôn vẫn diễn ra dù không đăng ký kết hôn hoặc người dân chấp nhận chịu nộp phạt ở một số hình thức kết hôn trẻ em.

TRẦN NGUYỆT MINH THU

Tài liệu tham khảo

1. iSEE. 2019. *Kết hôn trẻ em ở một số cộng đồng dân tộc thiểu số ở Việt Nam: Một phân tích từ góc nhìn nhân học*, Hà Nội.
2. UNICEF. 2018. *25 triệu cuộc tảo hôn đã được ngăn chặn trong thập kỷ qua nhờ những tiến bộ nhanh chóng*, Thông cáo báo chí của UNICEF ngày 9/3/2018, Hà Nội.
3. UNICEF và UNFPA. 2018. *Chấm dứt kết hôn trẻ em, trao quyền cho trẻ em gái*, Hà Nội.
4. UN WOMEN, Irish Aid và Ủy ban dân tộc. 2020. *Đề án giảm thiểu tình trạng tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống trong vùng dân tộc thiểu số giai đoạn 2015 - 2025*, Hà Nội.
5. UN WOMEN và Ủy ban dân tộc. 2018. *Các khuyến nghị chính sách nhằm thúc đẩy bình đẳng giới trong các dân tộc thiểu số ở Việt Nam*, Hà Nội.